Âşûrâ Gününün Fazîleti Yeni Yılın Başlangıcı ve Nefis Muhasebesi

[Türkçe — Turkish — تركي]

el-Kasim Yayınevi

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2013 - 1434

IslamHouse.com

فضل يوم عاشوراء ... العام الجديد ومحاسبة النفس

« باللغة التركية »

دار القاسم

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2013 - 1434

IslamHouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm, nebilerin ve rasûllerin en şereflisi nebimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, âile halkının ve ashabının hepsinin üzerine olsun.

Şüphesiz ki Allah'ın kullarına mükâfatlarını vermek ve onları lütfundan fazlalaştırmak için günler ve aylar süren hayır ve bereket mevsimlerini birbiri ardınca onlara bahşetmesi, Allah'ın kulları üzerindeki sayısız nimetlerinden birisidir.Mübârek hac mevsimi biter bitmez, onu kıymetli ay olan Allah'ın Muharrem ayı takip etmiştir.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Nebi -sallallahu aelyhi ve sellem- Muharrem orucu hakkında şöyle buyurmaktadır:

((أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرُ اللهِ الَّذِى تَدْعُونَهُ الْمُحَرَّمَ، وَأَفْضَلُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلاَةُ اللَّيْلِ.))

[روا مسلم]

"Ramazan ayından sonraki en fazîletli oruç, Muharrem diye adlandırdığınız Allah'ın ayının

orucudur. Farz namazdan sonra en fazîletli namaz ise, gece namazıdır."[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, bu ayın şeref ve fazîletine delâlet etmesi için Muharrem ayını, Allah'ın ayı olarak adlandırmıştır. Zirâ Allah Teâlâ, yarattıklarından kimisine birtakım özellikler verir, kimisini de diğerinden üstün tutar.

Hasan Basrî -Allah ona rahmet etsin- Muharrem ayı hakkında şöyle demiştir:

"Allah Teâlâ seneyi, mukaddes bir ay (Muharrem) **ile açmış, mukaddes bir ay** (Zilhicce) **ile sona erdirmiştir. Dolayısıyla Allah katında yılın içerisinde kudsiyeti Ramazan ayından daha büyük başka bir ay yoktur."**

Bu ayın bir gününde büyük bir olay ve açık bir zafer gerçekleşmiş, hak bâtıla üstün gelmiştir. Öyle ki Allah Teâlâ bu günde Musa -aleyhisselâm- ile kavmini kurtarmış, Firavun ve kavmini de denizde boğmuştur.

---

[1] Müslim

Bugünün fazîleti büyük ve kudsiyeti eskidir. Bugün, Âşûrâ günü diye adlandırılan Allah'ın ayı Muharrem'in onuncu günüdür.

Âşûrâ gününün fazîleti ve bugünün orucu:

Âşûrâ günü ve bugünün orucunun fazîleti hakkında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bir çok sâbit hadis gelmiştir. Örnek olarak şunları zikredebiliriz:

İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, kendisine Âşûrâ günü orucu hakkında sorulduğunda o şöyle demiştir:

((مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ يَتَحَرَّى صِيَامَ يَوْمٍ فَضَّلَهُ عَلَى غَيْرِهِ إِلاَّ هَذَا الْيَوْمَ -يَعْنِي يَوْمَ عَاشُورَاءَ-، وَهَذَا الشَّهْرَ -يَعْنِي شَهْرَ رَمَضَانَ-.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i, bu günün yani Âşûrâ gününün orucu ile bu ayın yani Ramazan ayının orucunun dışında, üstün tuttuğu başka bir günün ve başka bir ayın orucunun fazîletini ararken görmedim."[1]

[1] Buhârî ve Müslim

Daha önce de zikrettiğimiz gibi Âşûrâ gününün fazîleti büyük ve kudsiyeti eskidir. Musa -aleyhisselâm-, fazîletinden dolayı bugün oruç tutardı. Sadece bu değil, hatta ehli kitab bile bugün oruç tutardı. Aynı şekilde Kureyş de câhiliye devrinde bugün oruç tutardı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Mekke'de iken Âşûrâ günü oruç tutar, fakat insanlara tutmalarını emretmezdi. Medine'ye geldiğinde ehli kitabın bugün oruç tuttuklarını ve bu güne tazim gösterdiklerini görünce, -aksi emrolunmadığı sürece ehli kitaba mutabık kalmayı severdi- bugün oruç tutmuş ve ashâbına da tutmalarını emretmiştir. Bugünün orucuyla ilgili emir pekişmiş ve bu oruca teşvik edilmiş ki sahâbe -Allah ona rahmet etsin- çocuklarına bile bugün oruç tuttururlardı.

İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((قَدِمَ رَسُولُ اللهِ ﷺ الْمَدِينَةَ فَوَجَدَ الْيَهُودَ صِيَامًا يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللهِ ﷺ: مَا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي تَصُومُونَهُ؟ فَقَالُوا: هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ، أَنْجَى اللهُ فِيهِ مُوسَى وَقَوْمَهُ، وَغَرَّقَ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ، فَصَامَهُ مُوسَى شُكْرًا فَنَحْنُ نَصُومُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: فَنَحْنُ أَحَقُّ وَأَوْلَى

بِمُوسَى مِنْكُمْ، فَصَامَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.)) [متفق عليه
]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiğinde Yahûdileri Âşûrâ günü oruç tutarlarken buldu. Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem- onlara:

-Bugün tuttuğunuz oruç nedir? diye sordu.

Onlar:

-Bugün Allah'ın, Musa ve kavmini Firavun'dan kurtardığı, Firavun ve kavmini (denizde) boğduğu büyük bir gündür. Musa, Allah'a şükrün bir ifâdesi olarak bugün oruç tuttuğu için, biz de oruç tutuyoruz, dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Biz Musa'ya, sizden daha hak sahibi ve layıkız.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bugün oruç tuttu ve (ümmetine de) **bugünde oruç tutmayı emretti."**[1]

Yine Rubeyyi' binti Muavviz'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَرْسَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّىٰٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ غَدَاةَ عَاشُورَاءَ إِلَى قُرَى الْأَنْصَارِ الَّتِي حَوْلَ الْمَدِينَةِ: مَنْ كَانَ أَصْبَحَ صَائِمًا، فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ، وَمَنْ كَانَ أَصْبَحَ مُفْطِرًا، فَلْيُتِمَّ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ. فَكُنَّا بَعْدَ ذَلِكَ نَصُومُهُ وَنُصَوِّمُ صِبْيَانَنَا الصِّغَارَ مِنْهُمْ إِنْ شَاءَ اللهُ وَنَذْهَبُ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَنَجْعَلُ لَهُمُ اللُّعْبَةَ مِنَ الْعِهْنِ، فَإِذَا بَكَى أَحَدُهُمْ عَلَى الطَّعَامِ أَعْطَيْنَاهُ إِيَّاهُ حَتَّى يَكُونَ عِنْدِ الْإِفْطَارِ. وَ فِي رِوَايَةٍ: فَإِذَا سَأَلُونَا الطَّعَامَ أَعْطَيْنَاهُمُ اللُّعْبَةَ نُلْهِيهِمْ حَتَّى يُتِمُّوا صَوْمَهُمْ.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Ensârın köylerine Âşûrâ günü kuşluk zamanı haber göndererek şöyle buyurdu:

-Sizden kim oruçlu olarak sabahlamışsa, orucunu tamamlasın.Sizden kimse iftar etmiş halde

---

[1] Buhârî ve Müslim

sabahlamışsa, günün geri kalanını tutsun (bir şey yemesin)**.**

(Rubeyyi' binti Muavviz) **dedi ki:**

-Biz artık (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bu emrinden sonra) **Âşûrâ günü orucunu tutar ve küçük çocuklarımıza da tuttururduk. Onlarla mescide giderdik ve onlara boyalı yünden oyuncak verirdik. Onlardan yemek için ağlayan birisi olursa, iftar vakti erişinceye kadar onu bu oyuncaklarla oyalardık.**

Başka bir rivâyette:

Çocuklar bizden yemek istedikleri zaman,oruçlarını tamamlayıncaya kadar onları bu oyuncaklarla oyalardık."[1]

Ramazan ayı orucu farz kılınınca, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ashâbına, Âşûrâ orucu konusundaki emrini bırakmış ve gerekli olmaktan vazgeçmiştir.

((صَامَ النَّبِيُّ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ عَاشُـورَاءَ وَأَمَـرَ بِصِـيَامِهِ، فَلَمَّـا فُـرِضَ رَمَضَانُ تُرِكَ.)) [متفق عليه]

---

[1] Buhârî ve Müslim

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Âşûrâ orucunu tuttu ve (ashâbına da) **bugünün orucunu tutmalarını emretti. Ramazan orucu farz kılınınca,** (bununla ilgili emri) **terk edildi** (yani müstehap olarak kaldı)**."**[1]

Muâviye'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِهَذَا الْيَوْمِ: هَذَا يَوْمُ عَاشُورَاءَ ، وَلَمْ يَكْتُبِ اللَّهُ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ ، وَأَنَا صَائِمٌ ، فَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ فَلْيَصُمْ ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيُفْطِرْ.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i bugün için şöyle derken işittim:

-Bugün, Âşûrâ günüdür. Allah Teâlâ bu günün orucunu size farz kılmadı. Ama ben, bugün oruçluyum. Sizden dileyen (bu gün) **oruç tutsun, dileyen de tutmasın."**[2]

---

1 Buhârî ve Müslim

2 Buhârî ve Müslim

Bu hadis, Âşûrâ günü orucunun farz oluşunun nesh edildiğine (hükmünün kaldırıldığına) ve müstehap olarak kaldığına delâlet eder.

Allah'ın ayı Muharrem'in fazîletlerinden birisi de önceki yılın küçük günahlarına keffâret olmasıdır.

Nitekim Ebu Katâde'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre,bir adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Âşûrâ günü orucu hakkında sordu. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

((صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ، وَصِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ.)) [رواه مسلم]

"**Arefe gününün orucunun,** (oruç tutan kimsenin) **bir önceki sene ile bir sene sonraki senenin** (küçük) **günahlarına keffâret olmasını ümit ederim. Âşûrâ gününün orucunun,** (oruç tutan kimsenin) **bir önceki senenin** (küçük) **günahlarına keffâret olmasını ümit ederim.**"[1]

---

1 Müslim

Müslüman kardeşim... Müslüman bacım!

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ömrünün sonunda oruçlarında ehli kitaba aykırı hareket etmek için Âşûrâ gününü tek gün olarak oruç tutmamaya, aksine bugüne bir gün daha eklemeye karar vermiştir.

Nitekim İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((حِينَ صَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ! إِنَّهُ يَوْمٌ تُعَظِّمُهُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَإِذَا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ إِنْ شَاءَ اللهُ صُمْنَا الْيَوْمَ التَّاسِعَ. قَالَ: فَلَمْ يَأْتِ الْعَامُ الْمُقْبِلُ حَتَّى تُوُفِّيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.)) [رواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Âşûrâ günü oruç tuttuğu ve ashâbına da bugünde oruç tutmalarını emrettiğinde, onlar şöyle dediler:

-Ey Allah'ın elçisi! Âşûrâ günü, Yahûdi ve Hıristiyanların yücelttiği bir gündür.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

- O halde gelecek yıl olursa, inşaallah (ehli kitaba aykırı hareket etmek için onuncu gün ile birlikte) **dokuzuncu günü de tutarız.**

İbn-i Abbas dedi ki:

-Gelecek yıl gelmeden Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- vefât etti."[1]

İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:[2]

"Âşûrâ günü orucunun dereceleri üç şekildedir:

Birincisi: En mükemmeli; bir gün öncesi ve bir gün sonrası ile birlikte (yani 9, 10 ve 11. günlerin birlikte) tutulmasıdır.

İkincisi: 9 ve 10. günlerin tutulmasıdır. Hadislerin çoğu buna delâlet etmiştir.

Üçüncüsü: Sadece 10. günün tutulmasıdır.

---

[1] Müslim

[2] Zâdu'l-Meâd, c: 2, s: 76

Bu konuda en ihtiyatlı olan; Âşûrâ günü orucunu idrak edebilmek için 9., 10. ve 11. günleri birlikte tutmaktır.

Âşûrâ günü vukû bulan bid'atlar ve İslâm'a aykırı olan davranışlar:

Kıymetli müslüman kardeşim!

Bilmelisin ki, hangi amel olursa olsun, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olmayan bir ameli yapman meşrû değildir.

Bugünde bazı insanlardan vukû bulan ve İslâm'a aykırı olan davranışlardan bazıları şunlardır:

-Gözlere sürmek çekmek.

-Saçları boyamak.

-Boy abdesti almak (yıkanmak).

-Eşine ve çocuklarına bol bol infakta bulunmak.

-Bugüne özel yemekler hazırlamak.

Bütün bu zikredilen ameller hakkında uydurma ve zayıf hadisler gelmiştir.

Bugünde bazı insanlardan vukû bulan bid'atlardan birisi de, bugün için belirli bir duânın tayin edilmesidir.

Bid'at ehli tarafından "Âşûrâ Rukyesi" olarak bilinen bid'at da yine bugünde vukû bulmaktadır.

Râfizîlerin (Şiîlerin) bugünde yapmakta oldukları şeylerin de temiz İslâm şeriatında hiçbir temeli yoktur.

Hicrî yılın başlangıcını kutlamak, bu münasebetle hediye ve güller dağıtmak ve bunu her yıl kutlanan bir bayram haline getirmek de çirkin amellerden birisidir.

Yeni yıl ve nefis muhasebesi

Müslümanın, yeni hicrî yılın başlangıcıyla birlikte nefsini hızlı bir şekilde hesaba çekmesi ve düşünerek gözden geçirmesi kendisine yaraşan bir davranıştır. Çünkü bu nefis muhasebesinde kurtuluş yolu ve hidâyet vardır. Akıllı kimse, kendisini hesaba çeken ve ölüm sonrası için çalışandır.Zeki insan, nefsini hayır yoluna zorlayan ve onu İslâm'ın emirleriyle dizginleyebilen kimsedir.

İnsan, mutlaka her şu iki durumdan birisiyle başbaşadır:

Ya güzel davranışta bulunan birisidir ki, bu durumda iyilik ve sevabı artacaktır.

Ya da hatalı ve kusurlu birisidir ki bu durumda da pişman olup Allah'a tevbe edecektir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَلۡتَنظُرۡ نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ١٨ ﴾

[سورة الحشر الآية: ١٨]

"Ey îmân edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarına (kıyâmet gününe) **ne hazırladığına baksın. Allah'tan korkun. Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."**[1]

İbn-i Kesir -Allah ona rahmet etsin- bu âyetin tefsiri hakkında şöyle demiştir:

"Yani hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin. Dönüş yeriniz ve Rabbinize arz edileceğiniz âhiret günü için sâlih amellerden kendinize ne sakladığınıza bakın."

---

[1] Haşr Sûresi: 18

Nitekim İbn-i Kayyim el-Cevziyye -Allah ona rahmet etsin- nefis muhasebesinin yolunu ve nasıl olması gerektiğini kısaca şöyle özetlemiştir:

"Bütün bunlar, şu hususlarda toplanır:

İnsan, öncelikle farzlar konusunda nefsini hesaba çekmelidir.Eğer farzlardan noksanlık olduğunu hatırlarsa, onu kaza etmek veya düzeltmek sûretiyle telâfi etmeye çalışmalıdır. Sonra Allah'ın kendisine yasakladığı şeyler (haramlar) konusunda nefsini hesaba çekmelidir. Eğer yasaklardan bir şeyi işlediğini öğrenirse, tevbe ve istiğfar etmek ve kötülükleri silip götüren güzellikler işlemek sûretiyle onu telâfi etmeye çalışmalıdır. Ardından yerine getirmesi gereken hususlarda gâfil kaldığı şeyler hususunda nefsini hesaba çekmelidir. Eğer yaratıldığı gâyeden gâfil kalmışsa, zikirle ve Allah'a yönelerek onu telâfi etmeye çalışmalıdır."[1]

[1] İğâsetu'l-Lehfân, c: 1, s: 101

Ey müslüman kardeşim!

Bu yeni yılın başlangıcıyla birlikte bir an önce tevbe edip Allah Teâlâ'ya dön. Çünkü amel defterinin sayfaları önünde bembeyaz ve içine henüz bir şey yazılmamıştır. Sakın o sayfaları günah ve ma'siyetlerle karartmayasın. Hesaba çekilmeden önce kendini hesaba çek. Allah -azze ve celle-'yi çokça an. O'ndan bağışlanma dile ve sana hayırlı amelleri gösterecek iyi arkadaş edinmeye çalış.

Allah Teâlâ'dan bu hicrî yılı İslâm ve müslümanlar için hayırlı bir yıl kılmasını, kendisine güzel bir itaatle ve kendisine karşı gelmekten uzak bir şekilde ömürlerimizi uzun kılmasını, bizleri, altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacağımız cennetlere yerleştirmesini dileriz.

Allah Teâlâ, Nebimiz Muhammed'e, âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin.